

Årsregnskap 2012

Innhold

Regnskapsskjema 1 A – driftsregnskapet

Regnskapsskjema 1 B – fordeling til drift

Regnskapsskjema 2 A – investeringsregnskapet

Regnskapsskjema 2 B – investeringer

Hovedoversikt balanseregnskapet

Økonomisk oversikt – drift

Økonomisk oversikt – investering

Note 1 – Endring i arbeidskapital

Note 2 – Pensjonsforpliktelser

Note 3 – Garantiforpliktelser

Note 4 – Fordringer og gjeld til kommunale foretak m.m

Note 5 – Aksjer og andeler

Note 6 – Avsetninger og bruk av avsetninger

Note 6 – Avsetning til og bruk av fond

Note 7 – Kapitalkonto

Note 8 (KRS) – Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Note 9 (KRS) – Politisk og administrativ organisering m.m.

Note 10 (KRS) – Vesentlige poster

Note 11 (KRS) – Spesifikasjon av vesentlige transaksjoner

Note 12 (KRS) – Anleggsmidler

Note 13 (KRS) – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Note 14 (KRS) – Gjeldsforpliktelser

Note 15 (KRS) – Vesentlige forpliktelser

Note 16 (KRS) – Beregning av gebyrfinansierte selvkosttjenester

Note 17 (KRS) – Årsverk, ytelser til ledende personer og godtgjørelse til revisor

Note 18 (KRS) – Forhold ved regnskapsårets slutt

Note 19 (KRS) – Eksterne gjeldsforpliktelser

Regnskapsskjema 1 A - driftsregnskapet

	Regnskap 2012	Revidert budsjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
Skatt på inntekt og formue	-980 117 496,43	-978 100 000,00	-978 100 000,00	-923 853 814,51
Ordinært rammetilskudd	-1 340 590 326,00	-1 313 744 000,00	-1 312 944 000,00	-1 218 631 051,00
Skatt på eiendom	-133 916 832,04	-132 000 000,00	-132 000 000,00	-131 657 749,70
Andre direkte eller indirekte skatter	-8 155 949,00	0,00	0,00	-8 034 652,00
Andre generelle statstilskudd	-57 074 529,00	-51 295 000,00	-50 290 000,00	-67 653 469,00
Sum frie disponible inntekter	-2 519 855 132,47	-2 475 139 000,00	-2 473 334 000,00	-2 349 830 736,21
Renteinntekter og utbytte	-68 047 276,25	-77 500 000,00	-77 500 000,00	-71 948 084,98
Gevinst finansielle instrumenter	-18 398 619,75	0,00	0,00	-9 409 019,08
Renteutg., provisjoner, andre finansutg	128 118 611,41	130 400 000,00	130 400 000,00	111 528 497,74
Tap finansielle instrumenter	1 799 365,00	0,00	0,00	1 056 193,23
Avdrag på lån	122 648 192,00	116 300 000,00	116 300 000,00	106 574 872,00
Netto finansinntekter/-utgifter	166 120 272,41	169 200 000,00	169 200 000,00	137 802 458,91
Til ubundne avsetninger	82 266 690,49	80 628 838,00	10 200 000,00	79 695 547,00
Til bundne avsetninger	19 160 831,65	100 000,00	100 000,00	9 831 186,90
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-70 093 526,49	-70 093 526,00	0,00	-71 570 595,53
Bruk av ubundne avsetninger	-35 085 869,94	-24 600 332,00	-24 600 332,00	-62 551 594,55
Bruk av bundne avsetninger	-25 731 826,23	-21 559 787,00	-21 559 787,00	-30 807 748,39
Netto avsetninger/bruk	-29 483 700,52	-35 524 807,00	-35 860 119,00	-75 403 204,57
Overført til investeringsregnskap	33 877 348,60	53 455 351,00	53 000 000,00	17 494 810,83
Til fordeling drift	-2 349 341 211,98	-2 288 008 456,00	-2 286 994 119,00	-2 269 936 671,04
Sum fordelt til drift	2 310 188 181,67	2 288 008 456,00	2 286 994 119,00	2 199 843 144,54
Regnskapsmessig mindreforbruk	-39 153 030,31	0,00	0,00	-70 093 526,50

Regnskapsskjema 1 B - fordeling til drift

	Regnskap 2012	Revidert budsjett 2012	Regnskap 2011
Til fordeling drift	2 349 341 211,98	2 288 008 456,00	2 269 936 671,04
Sum til fordeling	2 349 341 211,98	2 288 008 456,00	2 269 936 671,04
Rådmann	14 211 304,78	14 761 089,00	22 398 848,97
Kommuneområde SØK	124 938 393,78	121 846 396,00	118 576 524,31
Kommuneområde Helse og sosial	1 067 607 392,75	1 077 723 000,00	951 968 678,65
Kommuneområde HR	107 731 615,15	114 589 741,00	106 800 768,10
Kommuneområde oppvekst	923 579 530,06	915 537 532,00	870 831 779,64
Kommuneområde teknisk	199 316 170,09	192 823 361,00	218 813 291,75
Andre overføringer	-1 277 491,92	-1 590 000,00	-2 651 509,59
Overføringer fra staten	-75 779 000,00	-59 612 000,00	-49 668 363,50
Momskompensasjon	-54 416 596,50	-89 000 000,00	-29 529 526,51
Pensjon	3 666 702,29	594 337,00	-9 508 412,55
Renter og avdrag	310 161,19	0,00	1 482 254,27
IUA	0,00	0,00	707 711,00
Frivillighetssentralen	300 000,00	335 000,00	-378 900,00
Regnskapsmessig mindreforbruk	39 153 030,31	0,00	70 093 526,50

Regnskapsskjema 2 A - investeringsregnskapet

	Regnskap 2012	Revidert budsjett 2012	Opprinnelig budsjett 2012	Regnskap 2011
Investeringer i anleggsmidler	455 498 940,16	1 043 960 801,00	569 800 000,00	301 609 298,79
Utlån og forskuttering	109 980 306,72	116 000 000,00	115 700 000,00	86 621 367,00
Avdrag på lån	69 502 644,00	93 000 000,00	93 000 000,00	47 393 785,00
Avsetninger	14 646 390,25	0,00	0,00	26 281 946,30
Årets finansieringsbehov	649 628 281,13	1 252 960 801,00	778 500 000,00	461 906 397,09
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	-512 854 217,62	-1 107 833 204,00	-678 800 000,00	-299 074 185,69
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-28 722 427,53	-1 000 000,00	-1 000 000,00	-6 103 196,02
Tilskudd til investeringer	-16 010 000,00	-40 000 000,00	-40 000 000,00	-66 431 008,40
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-38 343 008,06	0,00	0,00	-47 938 773,71
Andre inntekter	-518 810,00	0,00	0,00	-761 565,98
Sum ekstern finansiering	-596 448 463,21	-1 148 833 204,00	-719 800 000,00	-420 308 729,80
Overført fra driftsregnskapet	-33 877 348,60	-53 455 351,00	-53 000 000,00	-17 494 810,83
Bruk av avsetninger	-19 302 469,32	-50 672 246,00	-5 700 000,00	-24 102 856,46
Sum finansiering	-649 628 281,13	-1 252 960 801,00	-778 500 000,00	-461 906 397,09
Udekket/udisponert	0,00	0,00	0,00	0,00

regnskapsskjema 2B - investeringer

	Regnskap 2012	Opprinnelig Budsjett 2012	Revidert Budsjett 2012
Kommuneområde helse og sosial			
Enhet bolig og omsorg			
Korttidshjelpemidler	236 887	300 000	667 450
Trygghetsalarmer	367 949	150 000	150 000
Boligsosial handlingsplan/årsplan	-135 592	25 000 000	30 432 826
Sum enhet bolig og omsorg	469 244	25 450 000	31 250 276
Enhet helse			
Håndholdte terminaler - PDA	366 350	1 200 000	1 200 000
Velferdsteknologi	-	3 000 000	3 000 000
Ny sentral trygghetsalarmer	-	1 000 000	1 000 000
Sum enhet helse	366 350	5 200 000	5 200 000
Omsorgstjenester			
Inventar og utstyr	2 720 283	2 500 000	3 595 203
Nytt sykehjem og bofellesskap Valaskjold (32 og 48 plasser)	88 555 639	96 000 000	103 398 566
Riving gamle Haugvoll	-	5 000 000	6 000 000
82 omsorgsboliger i bofellesskap	-	3 000 000	3 000 000
Avdelingskjøkken	10 055 071	13 500 000	14 934 406
Helsehuset ombygging og utstyr	-	10 000 000	10 000 000
Nødstrøm sykehjem	114 375	3 800 000	3 800 000
Villa Tindlund - økt bevilgning	4 735 657	2 800 000	9 486 201
Sum omsorgstjenester	106 181 025	136 600 000	154 214 376
Boveiledning			
48 boliger i bofellesskap	994 937	35 000 000	44 890 701
Aktivitetssenter for psykisk utviklingshemmede	-	500 000	500 000
Sum boveiledning	994 937	35 500 000	45 390 701
Kommuneområde oppvekst			
Skoler			
Ny sentrumsskole	5 626 513	50 000 000	69 128 263
Kapasitetsøkning og utbedring Sandbakken skole	34 766 280	10 000 000	39 136 777
IKT-planen skoler og barnehager	499 372	3 500 000	8 578 100
Kapasitetstiltak skole generelt	4 613 490	3 000 000	5 733 783
Sum skoler	45 505 655	66 500 000	122 576 923
Barnehager			
Ny barnehage - Kulås inkl. mottaksbarnehage	95 000	30 000 000	30 000 000
Rehabilitering av barnehager	804 578	3 000 000	3 000 000
Utbygging og rehabilitering Vestvold barnhage	-	18 500 000	18 500 000
Ny barnehage Hafslundsøy	116 337	6 000 000	6 000 000
Ny permanent barnehage Sandbakken	760 210	10 000 000	10 000 000
Utskifting lekeapparater (skoler og barnehager)	3 641	500 000	500 000
Sum barnehager	1 779 766	68 000 000	68 000 000

	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Budsjett 2012
Barnevern			
Oppgradering av familiesenter	-	2 000 000	2 000 000
Sum barnevern		2 000 000	2 000 000
Kommuneområde samfunn, økonomi og kultur			
Enhet kultur			
Opprusting av parker og plasser	2 749 012	1 500 000	2 806 677
Sparta Amfi utskifting av kjøleanlegg og asbestsanerin	38 451 697	23 000 000	23 450 965
Folkets Hus utbedringer	4 264 266	1 000 000	5 120 249
Friidrettsanlegg - Kalnes	1 754 487	27 200 000	35 953 105
Sarpsborg stadion, tribune/garderobebygg - fasiliteter for fotball, bandy med mer	13 100 331	15 000 000	17 000 000
Kunstisbanen - tilstandsvurdering	210 847	200 000	200 000
Skjeberghallen - nytt gulv	1 110 746	1 100 000	1 100 000
Ventilasjon ved Sarpsborg bibliotek	-	300 000	300 000
Opprustning kulturminner - Eidet	99 375	100 000	100 000
Tilbygg styrkerom Sarpsborghallen	1 489 057	5 500 000	5 500 000
Opprusting Verdensteateret	199 822	3 500 000	3 500 000
Kirkelig fellesråd			
Opparbeiding av gravlund Hafslund	965 586	9 250 000	30 328 602
Erverv av grunn Hafslund			
Maskiner og utstyr		500 000	
Opparbeide nytt areal Ingedal		250 000	
Restaurering av grønne arealer og kulturminner		150 000	
Nytt menighetssenter Tune		1 000 000	
Sum enhet kultur	64 395 226	89 550 000	125 359 598
Kommuneområde HR			
Enhet kommunikasjon og service			
Videreutbygging av IKT kommunikasjon	746 286	3 300 000	8 843 537
Fornyelse og oppgradering IKT utstyr	2 187 172	1 600 000	7 489 956
IKT som effektiviseringsverktøy	5 417 211	5 900 000	11 909 956
Elektroniske tjenester og publikumsservice	1 422 530	2 300 000	7 649 823
Kommunedelplan kommunikasjon	158 534	2 300 000	2 300 000
Sum enhet kommunikasjon og service	9 931 733	15 400 000	38 193 272
Kommuneområde teknisk			
Enhet eiendom			
Rehabilitering og sikring av bygg, inkl. brannoppgradering og tiltak mot radon	6 317 766	2 700 000	7 767 850
Brannoppgradering	1 254 634	6 500 000	1 540 870
ENØK-investeringer	7 701 442	7 000 000	8 012 027
Universell utforming kommunale bygg	282 761	2 000 000	5 086 165
Nytt vaskeri	14 503 169	18 500 000	18 500 000

	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Budsjett 2012
Utskifting/tilpassing utelys kommunale bygg	-	500 000	500 000
Isprepareringsmaskin stadion			
Oppgradering og utvikling av administrasjonsbygg	4 145 586	5 000 000	9 956 781
Utbygging Ravneberget fengsel	-	3 000 000	7 741 888
Inspiria Science Center - økt bevilgning til nedgraving av kabel og kjøp av tomt	9 113 920	7 000 000	7 000 000
Innløsning av festetomt Sparta Amfi	-	4 000 000	4 000 000
Ventilasjonsanlegg Tune administrasjonsbygg, bygg 2	-	1 500 000	1 500 000
Sum enhet eiendom	43 319 278	57 700 000	71 605 581
Enhet kommunalteknikk			
Vannledningsnett	2 955 145	3 000 000	3 000 000
Isesjø vannverk	1 373 685	3 000 000	3 000 000
Avløpsnett	2 784 078	3 000 000	3 000 000
Biler og maskiner	-	2 900 000	
Gatedalen miljøanlegg deponigass - utbedring/nye gassbrønner	-	1 500 000	3 000 000
Biler og maskiner renovasjon	-	300 000	
Opprustning gågata	400 282	1 000 000	1 451 909
Rehabilitering av p-plasser og p-automater	671 904	1 000 000	4 000 000
Veilys - oppgradering av kommunale gatelys	4 169 509	3 000 000	7 626 093
Veilys - tilrettelegging for privat overtagelse	1 106 435	2 500 000	2 500 000
Universell utforming i bysentrum inkl. bussholdeplasser	1 557 948	2 700 000	3 546 364
Oppgradering veier	9 590 224	10 000 000	10 000 000
Trafikksikkerhetstiltak - trygge skoleveier/nærtiltak	818 875	1 000 000	1 060 131
Trafikksikkerhetstiltak - fartsbegrensende tiltak	-	3 500 000	4 000 000
Gang og sykkelveier inkl. gatelys	2 190 744	5 000 000	8 500 000
Etablering av drosjeholdeplass	-	200 000	200 000
Feiervesenet biler	-	300 000	
Biler og maskiner beredskap	-	4 000 000	
Biler maskiner og annet teknisk utstyr	28 664 809	8 700 000	20 168 540
Biler	-	10 000 000	10 000 000
PDA i biler	16 238	300 000	300 000
Sum enhet kommunalteknikk	56 299 876	66 900 000	85 353 037
Enhet byggesak, landbruk og kart			
Utstyr kart og oppmåling	882 139	1 000 000	1 039 894
Sum enhet byggesak, landbruk og kart	882 139	1 000 000	1 039 894
Prosjekter bevilget tidligere år	125 373 711		293 777 143
Sum investeringer	455 498 940	569 800 000	1 043 960 801

Hovedoversikt balanseregnskapet

	Regnskap 2012	Regnskap 2011
Eiendeler	8 200 749 362,71	7 294 323 918,26
Anleggsmidler	6 630 665 181,50	6 024 146 790,82
Faste eiendommer og anlegg	2 990 770 479,96	2 699 217 234,20
Ustyr, maskiner og transportmidler	199 427 350,51	180 058 391,37
Utlån	436 477 400,32	373 441 720,55
Aksjer og andeler	70 107 811,51	82 585 908,50
Pensjonsmidler	2 933 882 139,20	2 688 843 536,20
Omløpsmidler	1 570 084 181,21	1 270 177 127,44
Kortsiktige fordringer	227 477 334,38	234 118 141,07
Premieavvik	220 598 703,46	138 028 065,46
Aksjer og andeler	11 072 084,00	12 874 554,00
Sertifikater	101 388 275,59	0,00
Obligasjoner	214 544 433,14	157 534 088,98
Kasse, postgiro og bankinnskudd	795 003 350,64	727 622 277,93
Egenkapital	-474 584 325,35	-516 610 315,58
Disposisjonsfond	-189 776 847,78	-149 439 870,36
Bundne driftsfond	-76 434 714,87	-83 655 709,45
Ubundne investeringsfond	-97 050 997,02	-92 091 672,02
Bundne investeringsfond	-1 533 513,82	-3 655 074,76
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker Ak Drift	-15 598 468,68	-15 598 468,68
Endring i regnskapsprinsipp som påvirker Ak Investering	7 449 345,00	7 449 345,00
Regnskapsmessig mindreforbruk	-39 153 030,31	-70 093 526,49
Kapitalkonto	-62 486 097,87	-109 525 338,82
Gjeld	-7 726 165 037,35	-6 777 713 602,68
Langsiktig gjeld	-7 196 766 150,94	-6 358 614 544,94
Pensjonsforpliktelse	-3 861 640 149,94	-3 528 785 899,94
Sertifikatlån	-568 800 000,00	
Andre lån	-2 766 326 001,00	-2 829 828 645,00
Kortsiktig gjeld	-529 398 886,41	-419 099 057,74
Annen kortsiktig gjeld	-516 270 359,94	-411 494 201,27
Premieavvik	-13 128 526,47	-7 604 856,47
Sum egenkapital og gjeld	-8 200 749 362,70	-7 294 323 918,26
Memoriakonti	0,00	0,00
Ubrukte lånemidler	628 587 067,32	443 993 092,94
Andre memoriakonti	0,00	2 035 915,73
Motkonto for memoriakontiene	-628 587 067,32	-446 029 008,67

Økonomisk oversikt - drift

	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2011
Driftsinntekter			
Brukerbetalinger	-103 258 553,47	-98 237 504,00	-97 221 050,63
Andre salgs- og leieinntekter	-286 574 438,54	-270 944 343,00	-282 582 718,44
Overføringer med krav til motytelse	-399 751 177,92	-229 227 310,00	-343 729 468,87
Rammetilskudd	-1 340 590 326,00	-1 313 744 000,00	-1 218 631 051,00
Andre statlige overføringer	-57 074 529,00	-51 295 000,00	-67 653 469,00
Andre overføringer	-7 064 811,12	-1 832 000,00	-3 487 681,22
Inntekts- og formueskatt	-980 117 496,43	-978 100 000,00	-923 853 814,51
Eiendomsskatt	-133 916 832,04	-132 000 000,00	-131 657 749,70
Andre direkte og indirekte skatter	-8 155 949,00	0,00	-8 034 652,00
Sum driftsinntekter	-3 316 504 113,52	-3 075 380 157,00	-3 076 851 655,37
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	1 640 517 683,72	1 554 006 594,00	1 555 744 941,34
Sosiale utgifter	422 508 640,56	435 001 661,00	394 868 837,70
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	417 581 058,64	374 747 834,00	475 976 484,28
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	384 814 298,13	411 019 198,00	355 157 689,87
Overføringer	263 613 538,95	146 033 307,00	224 591 784,67
Avskrivninger	139 880 219,00	0,00	129 499 365,00
Fordelte utgifter	-21 721 269,50	-33 408 981,00	-80 126 579,75
Sum driftsutgifter	3 247 194 169,50	2 887 399 613,00	3 055 712 523,11
Brutto driftsresultat	-69 309 944,02	-187 980 544,00	-21 139 132,26
Finansinntekter			
Renteinntekter og utbytte	-68 047 276,25	-77 500 000,00	-71 948 084,98
Gevinst på finansielle instrumenter	-18 398 619,75	0,00	-9 409 019,08
Mottatte avdrag på utlån	-1 293 180,96	-1 700 000,00	-1 448 497,60
Sum eksterne finansinntekter	-87 739 076,96	-79 200 000,00	-82 805 601,66
Finansutgifter			
Renteutgifter og låneomkostninger	128 118 611,41	130 400 000,00	111 528 497,74
Tap på finansielle instrumenter	1 799 365,00	0,00	1 056 193,23
Avdrag på lån	122 648 192,00	116 300 000,00	106 574 872,00
Utlån	816 393,18	2 550 000,00	2 099 403,20
Sum eksterne finansutgifter	253 382 561,59	249 250 000,00	221 258 966,17
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	165 643 484,63	170 050 000,00	138 453 364,51
Motpost avskrivninger	-139 880 219,00	0,00	-129 499 365,00
Netto driftsresultat	-43 546 678,39	-17 930 544,00	-12 185 132,75
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-70 093 526,49	-70 093 526,00	-71 570 595,53
Bruk av disposisjonsfond	-35 085 869,94	-24 600 332,00	-62 551 594,55
Bruk av bundne fond	-25 731 826,23	-21 559 787,00	-30 807 748,39
Sum bruk av avsetninger	-130 911 222,66	-116 253 645,00	-164 929 938,47
Overført til investeringsregnskapet	33 877 348,60	53 455 351,00	17 494 810,83
Avsatt til disposisjonsfond	82 266 690,49	80 628 838,00	79 695 547,00
Avsatt til bundne fond	19 160 831,65	100 000,00	9 831 186,90
Sum avsetninger	135 304 870,74	134 184 189,00	107 021 544,73
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-39 153 030,31	0,00	-70 093 526,49

Økonomisk oversikt - investering

	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Regnskap 2011
Inntekter			
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-5 567 552,53	-1 000 000,00	-6 092 571,02
Andre salgsinntekter	-518 810,00	0,00	-761 565,98
Overføringer med krav til motytelse	-3 429 122,00	0,00	-1 922 806,45
Statlige overføringer	-14 810 000,00	0,00	-66 431 008,40
Andre overføringer	-1 200 000,00	0,00	0,00
Sum inntekter	-25 525 484,53	-1 000 000,00	-75 207 951,85
Utgifter			
Lønnsutgifter	2 793 675,39	1 000 000,00	1 895 797,64
Sosiale utgifter	714 253,57	0,00	571 836,51
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	391 736 277,31	1 009 927 469,00	263 194 768,06
Kjøp av tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	454 107,21	2 704 730,00	1 026 625,50
Overføringer	55 382 182,79	30 328 602,00	31 450 549,98
Renteutgifter og omkostninger	4 418 443,89	0,00	3 469 721,10
Fordelte utgifter	0,00	0,00	0,00
Sum utgifter	455 498 940,16	1 043 960 801,00	301 609 298,79
Finanstransaksjoner			
Avdrag på lån	69 502 644,00	93 000 000,00	47 393 785,00
Utlån	98 817 993,72	110 000 000,00	80 955 793,00
Kjøp av aksjer og andeler	11 162 313,00	6 000 000,00	5 665 574,00
Avsatt til ubundne investeringsfond	14 646 390,25	0,00	26 281 946,30
Avsatt til bundne fond	0,00	0,00	0,00
Sum finanstransaksjoner	194 129 340,97	209 000 000,00	160 297 098,30
Finansieringsbehov	624 102 796,60	1 251 960 801,00	386 698 445,24
Dekket slik:			
Bruk av lån	-512 854 217,62	-1 107 833 204,00	-299 074 185,69
Mottatte avdrag på utlån	-34 913 886,06	-40 000 000,00	-46 015 967,26
Salg av aksjer og andeler	-23 154 875,00	0,00	-10 625,00
Overført fra driftsregnskapet	-33 877 348,60	-53 455 351,00	-17 494 810,83
Bruk av disposisjonsfond	-6 843 843,13	-22 110 396,00	-10 919 426,93
Bruk av ubundne investeringsfond	-9 687 065,25	-27 691 850,00	-9 226 883,23
Bruk av bundne investeringsfond	-2 121 560,94	-220 000,00	-3 956 546,30
Bruk av bundne driftsfond	-650 000,00	-650 000,00	0,00
Sum finansieringer	-624 102 796,60	-1 251 960 801,00	-386 698 445,24
Udekket/udisponert	0,00	0,00	0,00

Note 1 - Endring i arbeidskapital

	2012	2011	2010
Anskaffelse av midler	-4 000 691 653,69	-3 579 965 986,83	-3 502 557 630,37
Anvendelse av midler	3 995 678 402,97	3 583 096 575,07	3 462 396 473,81
Anskaffelse minus anvendelse	5 013 250,72	-3 130 588,24	-40 161 156,56
Endring ubrukte lånemidler	184 593 974,38	123 415 814,31	377 197 760,14
Endring i arbeidskapital	189 607 225,10	120 285 226,07	337 036 603,58
Endring kortsiktige fordringer	-6 640 806,69	-54 460 981,95	-1 746 933,98
Endring premieavvik	82 570 638,00	10 796 048,47	16 949 296,00
Endring aksjer og andeler	-1 802 470,00	-19 729 571,00	-43 732 389,58
Endring ihendehaverobligasjoner og sertifikater	158 398 619,75	-77 076 810,43	-329 696 357,33
Endring betalingsmidler	67 381 072,71	273 856 443,69	21 301 188,68
Sum endring omløpsmidler	299 907 053,77	133 385 128,78	-336 925 196,21
Sum endring kortsikting gjeld	-110 299 828,67	-13 099 902,71	-111 407,37
Endring arbeidskapital	189 607 225,10	120 285 226,07	-337 036 603,58
Differanse endring i arbeidskapital	0,00	0,00	0,00

Note 2 - Pensjonsforpliktelser

Sarpsborg kommune har kollektiv pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte. For lærere i grunnskolen har kommunen tilsvarende ordning i Statens pensjonskasse. Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnpensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66 % sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetalinger fra folketrygden.

Pensjonskostnad

PENSJONSKOSTNAD	KLP		SPK	
	2011	2012	2011	2012
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	127.785.669	134.634.069	38.357.017	39.176.483
+ Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	122.593.988	134.405.099	25.150.778	27.347.141
= Brutto pensjonskostnad	250.379.657	269.039.168	63.507.795	66.523.624
- Forventet avkastning på pensjonsmidlene	114.290.842	124.055.210	20.583.767	21.662.434
= Netto pensjonskostnad (ekskl. adm.)	136.088.815	144.983.958	42.924.028	44.861.190
+ Sum amortisert premieavvik	9.618.882	11.562.265	157.561	-528.495
+ Avregning for tidligere år			164.857	391.921
+ Administrasjonskostnad	7.896.043	9.019.479	1.046.457	1.082.778
= Samlet pensjonskostnad (inkl. adm.)	153.603.740	165.565.702	44.292.903	45.807.394

Årets netto pensjonskostnad er nåverdien av årets pensjonsopptjening tillagt rentekostnader av påløpte pensjonsforpliktelser, fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene. Netto pensjonskostnad tillagt administrasjonskostnad og sum amortisert premieavvik utgjør samlet pensjonskostnad.

Premieavvik

Sarpsborg kommune har valgt 15 års/10 års* amortiseringstid.

PREMIEAVVIK	KLP		SPK	
	2011	2012	2011	2012
Innbet. Premie/tilskudd (ekskl. adm.)	155.522.655	228.913.127	36.063.469	39.491.617
- Netto pensjonskostnad	136.088.815	144.983.958	42.924.028	44.861.190
= Årets premieavvik	19.433.840	83.929.169	-6.860.559	-5.369.573
Sats for arbeidsgiveravgift (14,1 %)				
AGA av premieavviket	2.740.171	11.834.013	-967.339	-757.110
AGA av innbet. premie/tilskudd (inkl. adm) (arbeidsgivers andel)	22.581.196	32.877.527	5.150.630	5.660.726

*) Premieavvik fra og med 2011 amortiseres over 10 år.

Hvis pensjonspremien overstiger (er lavere enn) netto pensjonskostnad, skal premieavviket inntektsføres (utgiftsføres) og balanseføres mot kortsiktig fordring (kortsiktig gjeld). Virkningen i regnskapet blir dermed at det utgiftsføres et lavere (høyere) beløp enn den faktiske premien, nemlig pensjonskostnaden.

AKKUMULERT OG AMORTISERT PREMIEAVVIK	KLP	SPK
	2012	2012
Akkumulert premieavvik 31.12.11	120.971.136	-6.665.080
+ Årets premieavvik	83.929.169	-5.369.573
- Sum amortisert premieavvik	11.562.265	-528.495
= Akkumulert premieavvik 31.12.12	193.338.040	-11.506.158
AGA av amortisert premieavvik	1.630.279	-74.518

Balansførte størrelser

	KLP		SPK	
	Estimat 31.12.2011	Estimat 31.12.2012	Estimat 31.12.2011	Estimat 31.12.2012
Balansført pensjonsforpliktelse				
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	2.802.575.367	3.072.753.829	622.413.966	674.237.864
- Pensjonsmidler	2.225.738.023	2.445.629.804	463.105.503	488.252.325
= Netto forpliktelse (før AGA)	576.837.344	627.124.025	159.308.463	185.985.539
AGA av (balansført) netto forpliktelse	81.334.066	88.424.488	22.462.493	26.223.961

	KLP	SPK
Spesifikasjon av brutto pensjonsforpliktelse UB – Estimat	2012	2012
Brutto pensjonsforpliktelse IB 1.1 - Estimat i fjor	2.802.575.367	622.413.966
+ Årets opptjening	134.634.069	39.176.483
+ Rentekostnad	134.405.099	27.347.141
- Utbetalinger	96.862.499	
+ Amortisering estimatavvik – forpliktelse	98.001.793	-14.699.726
= Brutto pensjonsforpliktelse UB 31.12.-estimat	3.072.753.829	674.237.864

Spesifikasjon av brutto pensjonsmidler UB – Estimat	2012	2012
Brutto pensjonsmidler IB 1.1 - Estimat i fjor	2.225.738.023	463.105.503
+ Innbetalt premie/tilskudd (inkl. adm.)	237.932.606	40.966.316
- Administrasjonskostnad	9.019.479	1.082.778
- Utbetalinger	96.862.499	
+ Forventet avkastning	124.055.210	21.662.434
- Amortisert estimatavvik – pensjonsmidler	36.214.057	36.399.150
= Brutto pensjonsmidler UB 31.12.-estimat	2.445.629.804	488.252.325

Estimerte størrelser, faktiske størrelser og estimatavvik

Det skal foretas ny beregning av de pensjonsforpliktelse som ble balansført i foregående års regnskap. Ved ny beregning skal oppdaterte grunnlagsdata og årets forutsetninger legges til grunn. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsforpliktelse i foregående år og ny beregning kalles årets estimatavvik for pensjonsforpliktelse. Avviket mellom avlagte tall for pensjonsmidlene i foregående år og faktiske pensjonsmidler, kalles årets estimatavvik for pensjonsmidlene.

Estimatavvik KLP:

ÅRETS ESTIMATAVVIK	ESTIMAT 31.12.	FAKTISK 1.1.	ESTIMATAVVIK
Brutto pensjonsforpliktelse	2.802.575.367	2.900.577.160	98.001.793
Pensjonsmidler	2.225.738.023	2.189.523.966	36.214.057

Estimatavvik SPK:

ÅRETS ESTIMATAVVIK	ESTIMAT 31.12.	FAKTISK 1.1.	ESTIMATAVVIK
Brutto pensjonsforpliktelse	622.413.966	607.714.240	-14.699.726
Pensjonsmidler	463.105.503	426.706.353	36.399.150

Forutsetninger

Forutsetninger som ligger til grunn for beregningen i KLP:

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	2011	2012
Årlig avkastning (i %)	5,50	5,50
Diskonteringsrente (risikofri rente i %)	4,50	4,50
Årlig lønnsvekst (i %)	2,96	3,16
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp (i %)	2,96	3,16
Årlig vekst i pensjonsreguleringen (i %)	2,96	3,16
Forholdstallet fra KR D*	1,50	1,30

* Kommunal- og regionaldepartementet

Andel som tar ut AFP	
Uttak fra	62 år
Sykepleiere	33 %
Fellesordningen *	33 %
Fellesordningen **	45 %

* 65 års aldersgrense ** 70 års aldersgrense

Frivillig avgang for Sykepleier- og Tillitsvalgtordning (i %)							
Alder (i år)	< 20	20-23	24-25	26-30	31-45	46-50	> 50
Turn-over	20	8	6	6	4	1	0
Fradrag *	-	-	-	0,4	0,2	0,1	-

* Fradragene gjøres for hvert av årene i aldersgruppen

Frivillig avgang for Fellesordning (i %)							
Alder (i år)	< 20	20-23	24-29	30-39	40-50	51-55	> 55
Turn-over	20	15	10	7,5	5	2	0

Antall personer i ordningen	2011	2012
Aktive	3.229	3.198
Oppsatte	793	2.680
Pensjonister	2.038	1.897

Forutsetninger som ligger til grunn for beregningen i SPK:

Økonomiske forutsetninger (i %)	2011	2012
Diskonteringsrente	4,50	4,50
Forventet Lønnsvekst	2,96	3,16
Forventet G-regulering	2,96	3,16
Forventet avkastning	4,85	4,85

Basert på aktuell status for lærerne i Statens Pensjonskasse

Frivillig avgang (turn-over): 3 % årlig inntil fylte 50 år, 0 % utover dette.

Framtidig uttak av AFP (ved fylte 62 år): 50 %

Note 3 - kommunens garantiforpliktelser

		2012	2011	Opphørsår
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	360 000	1 080 000	2013
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	300 000	900 000	2013
Borg Havn IKS	DNB	1 674 478	2 046 853	2017
Borg Havn IKS	DNB	6 000 000	6 375 000	2028
Borg Havn IKS	KLP	5 250 000	5 750 000	2023
Borg Havn IKS	Kommunalbanken	6 666 600	6 999 940	2032
Borg Havn IKS	DNB	5 062 500	5 312 500	2027
Borg Havn IKS	KLP	5 500 000	6 000 000	2023
Borg Havn IKS	DNB	1 081 664	1 179 998	2007
Borg Havn IKS	DNB	4 505 000	4 845 000	2026
Borg Havn IKS	KLP	6 530 625	7 014 375	2026
Borg Havn IKS	DNB	3 342 603	4 128 389	2017
Borg Havn IKS	KLP	4 987 500	5 165 625	2026
Borg Havn IKS	DNB	4 200 000	4 500 000	2026
Borg Havn IKS	DNB	5 625 000	6 000 000	2027
Borg Havn IKS	DNB	4 770 313	5 039 063	2020
Borg Havn IKS	DNB	5 020 066	5 039 063	*
Bergsvingen barnehage	Husbanken	1 725 000	1 950 000	2049
Tune barnehage	Husbanken	1 681 250	1 906 250	2049
Nygårdshaugen barnehage	Husbanken	1 689 600	1 900 800	2048
Tyrihans barnehage	Husbanken	2 075 570	2 224 059	2051
Tune adm.bygg	KLP	913 500	1 049 371	2015
Eplehagen borettslag	Kommunalbanken	10 262 067	10 553 898	2031
Eplehagen bofellesskap	Kommunalbanken	19 497 683	20 218 406	2027
Snarveien barnehage	Husbanken	7 329 593	7 678 547	2035
Inspira Science Center AS	Statsbygg	0	500 000	2012
Inspira Science Center AS	Kommunalbanken	19 000 000 -		2037
Inspira Science Center AS	Kommunalbanken	19 636 500 -		2037
Borg næring og eiendom	KLP	250 000	500 000	2013
		154 937 111	125 857 137	

* Kassekreditt

Note 4 - Fordringer og gjeld til kommunale foretak m.m.

Navn	Fordringer	Gjeld	Kortsiktig	Langsiktig
Borg næring og eiendom	46 909 519,80		45 970 068,38	939 451,42
IUA (oljevernberedskap		-69 911,31	-69 911,31	0,00
Frivilligsentralen		-94 123,56	-94 123,56	0,00
Sum	46 909 519,80	-164 034,87	45 806 033,51	939 451,42

Note 5 - Aksjer og andeler

Navn	31.12.2012	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008	Markedsverdi	Korrigert inngangsverdi	Kommunens eierandel
Egenkapitalinnskudd KLP	46 152 751	39 984 237	34 318 663	29 114 842	24 096 558		Ukjent	100,00 %
Sarpsborg Asvo AS	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000		Ukjent	100 %
Fjellveien 20 leilighet	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000			
Greåkersalen 6 leiligheter Selvaag	73 878	73 878	73 878	73 878	73 878			
Innskudd Selvaag 6 leiligheter	21 693	21 693	21 693	21 693	21 693			
Kulåssettret Blå kors 16 leiligheter	1 711 000	1 711 000	1 711 000	1 711 000	1 711 000			
Sandesundsveien 39 1 a 250.-	250	250	250	250	250			
Lindenesgate 43 3 a 500.-	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500			
O.H. gate 42 b 1 a 4000,-	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000			
Sandesundsveien 39 1 a 3200.-	3 200	3 200	3 200	3 200	3 200			
Hurdalsenteret 1 a 5000.-	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000			
Peer Gyntveien 34 leilighet nr. 19	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000			
Herreperveien 6 leiligheter	10 943	10 943	10 943	10 943	10 943			
St. Halvards Plass 8 leiligheter	360 000	360 000	360 000	360 000	360 000			
Fritjofsgate borettslag 8 leiligheter	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000			
Jutulveien 1970	36 000	36 000	36 000	36 000	36 000			
Sarpsborg sanitetsforening	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000			
Fritjofsgate trygdeboliger	420 000	420 000	420 000	420 000	420 000			
Halsgate borettslag 8 andeler	800	800	800	800	800			
Biblioteksentralen AL	12 300	12 300	12 300	12 300	12 300		Ukjent	1,07 %
Nedre Glomma Destinasjonsselskap	0	70 000	70 000	70 000	70 000			
Leierett yrkesskolens hybelhus	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000			
Fasanveien borettslag leil. 29/40	17 964	17 964	17 964	17 964	17 964			
Østfold Energi AS	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000		Ukjent	14,29 %
Ørebekk SA 3 a kr 135000	405 000							

Note 6 - Avsetninger og bruk av avsetninger

Tekst	2012	2011	2010
Avsetninger	116 073 912,39	115 808 680,20	81 277 496,31
Ikke disponert netto driftsresultat	39 153 030,31	70 093 526,49	71 570 595,53
Bruk av avsetninger	-80 120 165,49	-117 462 199,40	-99 316 712,41
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-70 093 526,49	-71 570 595,53	-13 370 222,87
Netto avsetning	5 013 250,72	-3 130 588,24	40 161 156,56

Note 6 - Avsetning til og bruk av fond

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond pr. 01.01.12	149 439 870,36	
Avsatt til disposisjonsfond i driftsregnskap	82 266 690,49	
Bruk av disposisjonsfond i investeringsregnskap		6 843 843,13
Bruk av disposisjonsfond i driftsregnskap		35 085 869,94
Disposisjonsfond pr. 31.12.12		189 776 847,78
Ubundne investeringsfond pr. 01.01.12	92 091 672,02	
Avsatt til ubundne investeringsfond i investeringsregnskap	14 646 390,25	
Bruk av ubundne investeringsfond i investeringsregnskap		9 687 065,25
Ubundne investeringsfond pr. 31.12.12		97 050 997,02
Bundne investeringfond 01.01.12	3 655 074,76	
Avsatt til bundne investeringsfond i investeringsregnskap	0,00	
Bruk av bundne investeringsfond i investeringsregnskap		2 121 560,94
Bundne investeringsfond pr. 31.12.12		1 533 513,82
Bundne driftsfond pr. 01.01.12	83 655 709,45	
Avsatt til bundne driftsfond i driftsregnskap	19 160 831,65	
Bruk av bundne driftsfond i investeringsregnskap		650 000,00
Bruk av bundne driftsfond i driftsregnskap		25 731 826,23
Bundne driftsfond pr. 31.12.12		76 434 714,87
Samlet avsetning for alle fondstyper	116 073 912,39	
Samlet bruk av avsetning for alle fondstyper	80 120 165,49	
Netto avsetning	-35 953 746,90	

Note 7 - Kapitalkonto

		Balanse 01.01.2012	109 525 338,82
Salg av fast eiendom	176 000,00	Aktivering av fast eiendom og anlegg	398 441 170,86
Salg av maskiner/transportmidler	2 351 520,18	Aktivering av maskiner og transportmidler	55 007 038,32
Avskrivninger bygg og anlegg	106 406 060,00	Kjøp av aksjer og andeler	11 162 313,00
Avskrivning av utstyr, maskiner	33 286 559,00	Sosiale utlån	816 393,18
Nedskrivning av aksjer og andeler	485 535,00	KLP fellesordning og sykepleiere	245 038 603,00
Nedskrivning av bygg og anlegg	305 865,10		
Salg av aksjer og andeler	23 154 875,00	Utlån formidlingslån	98 817 993,72
Avdrag sosiale lån	1 293 180,96	Avdrag eksterne lån	192 150 836,00
Tap sosiale utlån	430 933,16		
Avdrag formidlingslån	34 913 886,06		
Tap på formidlingslån	0,00		
Bruk av midler formidlingslån	98 817 993,72		
Bruk av eksterne lån	414 036 223,90		
KLP fellesordning og sykepleiere	332 854 250,00		
Balanse 31.12.2012	62 446 804,82		0,00
Sum	1 110 959 686,90	Sum	1 110 959 686,90

Sarpsborg, 15.02.2013

Unni Skaar
Rådmann

Rune Antonsen
Økonomisjef

ØVRIGE NOTER I HENHOLD TIL GOD KOMMUNAL REGNSKAPSSKIKK (KRS 6)

"Øvrige noter" omfatter noter som ikke er obligatoriske i henhold til lov og forskrift, men som fremgår av Kommunal regnskapsstandard nr. 6: Foreløpig standard (F) – Noter og årsberetning. Notene gir utfyllende informasjon til regnskapet.

Note 9 (KRS) – Regnskapsprinsipper og vurderingsregler

Regnskapet er utarbeidet i henhold til Kommunelovens § 48 2. ledd, Forskrift om årsregnskap for kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapsskikk slik dette fremgår av lov, forskrift og kommunale regnskapsstandarder (KRS).

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet omfatter alle økonomiske midler som disponeres for året, og anvendelsen av midlene. Alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året er tatt med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes.

Tilgang og bruk av midler i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet fremgår av driftsregnskapet eller investeringsregnskapet. Regnskapsføring av tilgang og bruk av midler bare i balanseregnskapet gjøres ikke.

Alle utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger er regnskapsført brutto. Dette gjelder også for interne finansieringstransaksjoner.

For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter og inntekter ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet. Justering i henhold til eksakt beløp foretas i det påfølgende regnskapsår.

Virkingen av endringer i regnskapsprinsipper i 2008 og senere som påvirker arbeidskapitalen er ført direkte mot konto for prinsippendringer.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

I balanseregnskapet er anleggsmidler eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen. Alle andre eiendeler er omløpsmidler. Anleggsmidler består av varige driftsmidler, finansielle anleggsmidler og immaterielle eiendeler.

Kontanter, bankinnskudd, markedsbaserte verdipapirer og fordringer knyttet til kommunens vare og tjenesteproduksjon er omløpsmidler. Normalt vil fordringene forfalle innen ett år. Markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje med sikte på videresalg og omsettes på børs eller i et regulert marked, samt har god likviditet og eierspredning, klassifiseres alltid som omløpsmidler. Unntak gjelder for obligasjoner som bystyret på forhånd har bestemt skal holdes til forfall. Investering i aksjer, andeler, obligasjoner og utlån med løpetid utover ett år som ikke er finansielt motivert er klassifisert som anleggsmidler.

KRS (F) nr 4 inneholder regler for avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skillet mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Hovedregelen er at utgifter som representerer en standardheving av anleggsmiddelet utover standarden ved tidspunktet for anskaffelsen utgiftsføres i investeringsregnskapet og aktiveres på anleggsmiddelet i balansen. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå anses som vedlikehold og utgiftsføres i driftsregnskapet.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i Kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/likviditetslån, jf. Kommunelovens § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld. Neste års avdrag på utlån inngår i anleggsmidler og neste års avdrag på lån inngår i langsiktig gjeld. Kommunen har per 31.12.12 ikke etablerte trekkrettigheter i finansinstitusjon, men gjeldende bankavtale med Fokus Bank åpner for at trekkrettigheter kan etableres ved behov.

Vurderingsregler

Omløpsmidler er vurdert til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Markedsbaserte finansielle omløpsmidler er vurdert til virkelig verdi. Utestående fordringer er vurdert til pålydende med fradrag for forventet tap.

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Investering i anleggsmidler aktiveres fortløpende i balansen det året investeringen er foretatt. Avskrivningene starter året etter at anleggsmiddelet er anskaffet eller tatt i bruk av virksomheten. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, er avskrevet med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning og varierer fra 5 til 50 år avhengig av beregnet levetid for anleggsmiddelet.

Kommuner og fylkeskommuner kan legge til grunn en kortere avskrivningsperiode for det enkelte anleggsmiddel, dersom det er åpenbart at den økonomiske levetiden til anleggsmiddelet er kortere enn de fastsatte avskrivningsperiodene.

Anleggsmidler som er solgt er nedskrevet til 0 i salgsåret. Anleggsmidler som har hatt verdifall som forventes ikke å være forbigående er nedskrevet til virkelig verdi i balansen. Nedskrivningen er reversert i den utstrekning grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Avgrensning mellom drift og investering er gjort i henhold til KRS 4. Som investering regnes:

- a) Anskaffelse av eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk (> 3 år), og som er av vesentlig verdi (> kr 100 000).
- b) Påkostning på eksisterende varige driftsmidler, som er av varig og vesentlig verdi.

I tilfeller der kommuner har utgifter til utbedring av bygg og anlegg i forbindelse med offentlige brannpålegg og HMS-forskrifter er alle bygg/anlegg ansett som en vurderingsenhet. Arbeid på/utgifter til bygg/anlegg som er fullt avskrevet er ført som investering.

Opptakskost utgjør gjeldspostens pålydende i norske kroner på det tidspunkt som gjelden oppstår. Låneomkostninger (gebyrer, provisjoner mv.), samt over- og underkurs er finansutgifter og inntekter. Over- og underkurs periodiseres over lånets løpetid som kortsiktig fordring/gjeld etter samme prinsipp som gjelder for obligasjoner som holdes til forfall.

Selvkostberegninger

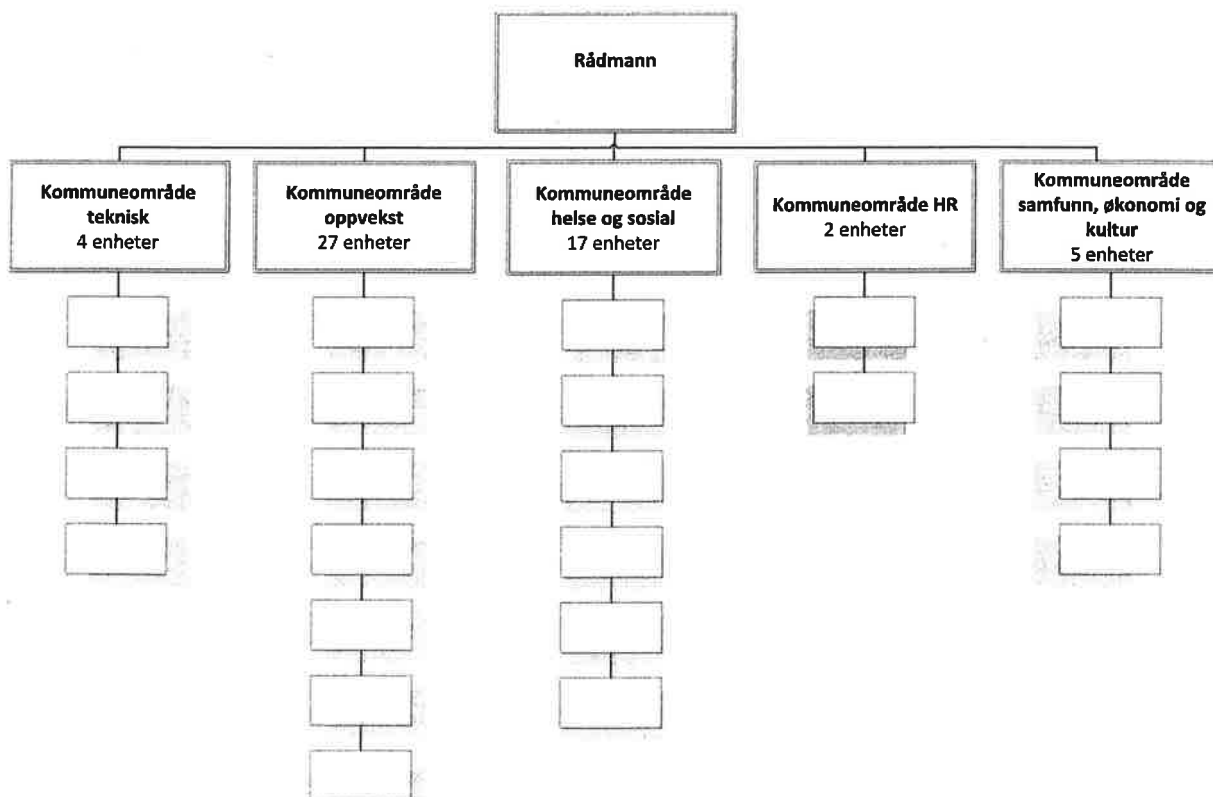
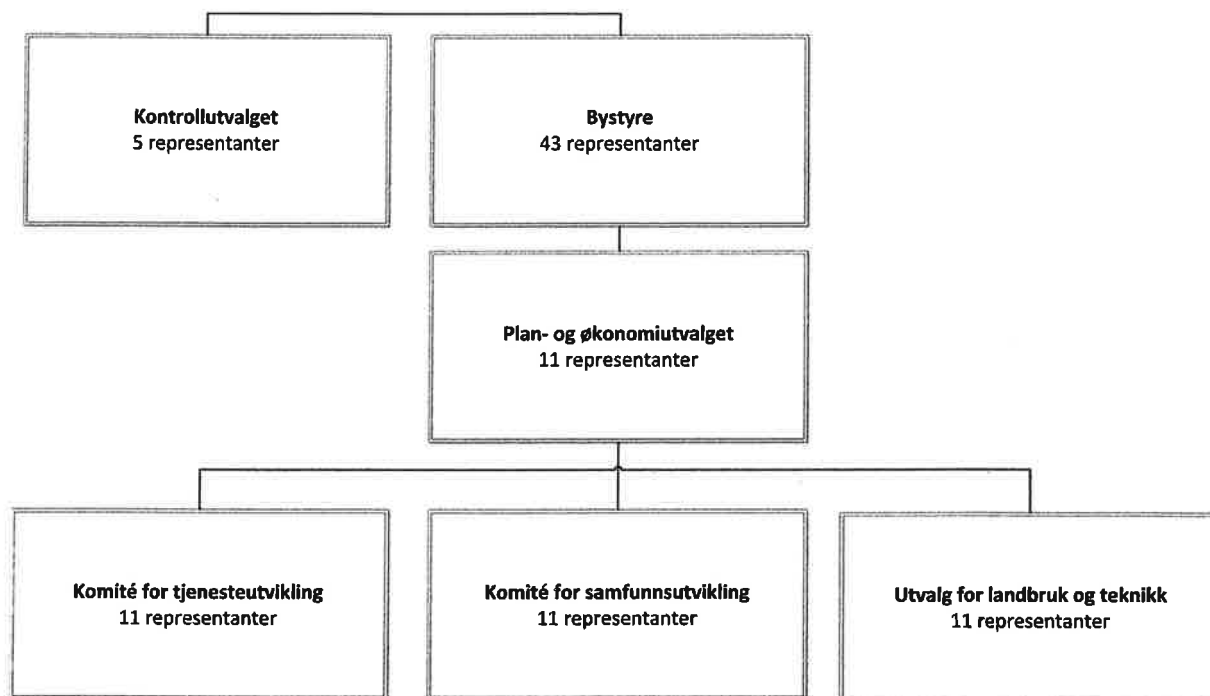
Innenfor betalte tjenester hvor selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling, beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og regionaldepartementet i dokument H-2140, januar 2003.

For de tjenestene kommunen selv har valgt å kreve brukerbetaling etter selvkostprinsippet følges samme retningslinjer.

Merverdiavgiftsplikt og merverdiavgiftskompensasjon

Kommunen følger reglene i Lov om merverdiavgift for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet kreves merverdiavgiftskompensasjon i henhold til Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner m.m. All merverdiavgift knyttet til anskaffelser over driftsbudsjettet inntektsføres på det budsjettansvar hvor anskaffelsen er utgiftsført. All merverdiavgiftskompensasjon knyttet til investeringer er ført til inntekt i driftsregnskapet på ansvar 830. I henhold til endring i reglene for føring av momskompensasjon for investeringer er 60 % av det samlede kompensasjonsbeløpet for investeringer overført fra drifts- til investeringsregnskapet.

Note 10 (KRS) – Politisk og administrativ organisering m.m.

Kommunen har eierskap i følgende aksjeselskap, interkommunale selskap, kommunale foretak m.m. som i varierende grad utfører tjenester for kommunen og/eller hvor eierskapet er historisk eller strategisk betinget:

Kommunale foretak:

Sarpsborg Frivillighetssentral KF

Interkommunale selskaper:

Borg Havn IKS

Østfold Interkommunale Arkivselskap IKS

Østfold Kommunerevisjon IKS

Driftsassistansen i Østfold IKS

Aksjeselskaper:

Alarmsentral Brann Øst AS

Borg Næring og eiendom AS

Borg Næringsutvikling AS

Høisand Bad AS

Sarpsborg ASVO AS

Sarpsborg Turist AS

Inspira eiendom AS

Skjebergkilens Marina AS

Østfold Energi AS

Østfoldforskning AS

Borg Innovasjon AS

Rekom AS

Greåkerveien 85 AS

Annet:

KLP (gjensidig selskap)

Note 11 (KRS) – Vesentlige poster

Ressurskrevende tjenester

Det statlige tilskuddet til ressurskrevende tjenester for 2012 er estimert til kr 63 000 000. Beløpet er ført til inntekt i driftsregnskapet på ansvar 820. Etter regnskapsårets slutt vil det endelige kravet foreligge. Avviket mellom estimatet og faktisk utbetaling vil bli ført til inntekt i 2013.

Avvik mellom estimat 2011 og faktisk utbetaling for 2011 var på kr. 9 808 000. Dette er ført til inntekt i 2012.

I tillegg er det avdekket en feil i det opprinnelige kravet for 2010 som er anslått å gi en etterbetaling til kommunen på kr 3 071 000. Beløpet er inntektsført i 2012.

Totalt sett er det i regnskapsåret inntektsført kr 75 879 000 til ressurskrevende tjenester.

Estimat for lederlønnoppjøret 2012

Lønnsforhandlingene for 2012 som gjelder rådmann, kommunesjefer og enhetsledere gjennomføres i februar 2013 og kommer til utbetaling samme år. Det er avsatt kr 2 160 000 til forhandlingene med utgiftsføring i 2012.

Estimat for lønnsoppjøret for medlemmer av utdanningsforbundet 2012

Under de lokale lønnsforhandlingene for 2012 mellom Utdanningsforbundet og Sarpsborg kommune ble det ikke oppnådd enighet om lønnstilleggene til forbundets medlemmer. Tvisten ble derfor oversendt til partene sentralt. Forhandlingsresultatet mellom Kommunens Sentralforbund og Utdanningsforbundet fremgår av protokoll datert 17.01.13. Det er avsatt kr 3 729 129 til dekning av etterbetaling til Utdanningsforbundets medlemmer i 2013 med utgiftsføring i 2012.

Tilskudd til private barnehager

Tilskuddsberegningen til private barnehager er utført på grunnlag av regnskap 2012 for kommunale barnehager. Foreløpige beregninger viser en merkostnad for kommunen på 14,9 millioner kroner for 2012 og dette er forhåndspostert som en utgift i regnskapet. Hovedårsaken til merutgiften er høyere regnskapsførte pensjonspremier, inkludert reguleringspremie, i 2012 enn forventet. I den forbindelse er det satt i gang et samarbeid med KLP for å kontrollere den reelle pensjonspremien for alle ansatte i kommunale barnehager og sammenligne den opp mot det som er ført i regnskapet på barnehagefunksjon. Ved eventuelle avvik vil det få direkte innvirkning på endelig avregning av tilskuddet til private barnehager for 2012.

Note 12 (KRS) – Spesifikasjon av vesentlige transaksjoner

Manglende finansiering i investeringsregnskapet

Prosjekter med merforbruk og prosjekter med manglende bevilgning/finansiering i investeringsregnskapet er finansiert ved bruk av ubrukke lånemidler tilhørende andre prosjekter.

Prosjekter med merforbruk i investeringsregnskapet

Sparta Amfi - kjøleanlegg	1 000 000,00
---------------------------	--------------

Momskompensasjon investeringsregnskapet

Momskompensasjon knyttet til investeringer i 2012 utgjør 32,5 millioner kroner. Beløpet er i sin helhet benyttet til ekstraordinære avdrag på lån.

Note 13 (KRS) - Anleggsmidler

	EDB-utstyr, kontor- maskiner	Anleggs-maskiner mv.	Brannbiler, tekniske anlegg	Boliger, skoler, veier	Ikke avskrivbare anleggsmidler	Adm.bygg, sykehjem mv.	SUM
Anskaffelseskost 01.01	154 018 989,46	204 643 206,87	354 693 318,95	2 291 389 949,08	63 312 774,50	837 113 053,69	3 905 171 292,55
Årets tilgang	12 210 692,13	43 824 258,77	87 778 932,80	199 006 678,19	32 218 889,94	138 814 987,23	513 854 439,06
Årets avgang	0,00	2 191 590,18	159 930,00	176 000,00	0,00	0,00	2 527 520,18
Anskaffelseskost 31.12	166 229 681,59	246 275 875,46	442 312 321,75	2 490 220 627,27	95 531 664,44	975 928 040,92	4 416 498 211,43
Akk.avskrivninger 31.12	110 497 534,60	110 444 092,99	131 256 468,52	691 337 397,05		182 764 887,80	1 226 300 380,96
Netto akk. og rev.nedskrivninge	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Nedskr. 31.12	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Bokført verdi pr. 31.12	55 732 146,99	135 831 782,47	311 055 853,23	1 798 883 230,22	95 531 664,44	793 163 153,12	3 190 197 830,47
Årets avskrivninger	16 501 900,00	16 297 223,00	15 300 022,00	71 417 192,00		20 363 882,00	139 880 219,00
Årets nedskrivninger	0,00	1,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Årets reverserte nedskrivninger	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00
Økonomisk levetid	5 år	10 år	20 år	40 år		50 år	
Avskrivningsplan	Lineært	Lineært	Lineært	Lineært		Lineært	

Note 14 (KRS) - Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

Fordeling per aktivaklasse

Aktivaklasse	Anskaffelseskost	Markedsverdi	Periodens resultatførte verdiendring	Balanseført verdi
Rentebærende papirer:				
Pengemarked	100 000 000	101 388 276	1 388 276	101 388 276
Obligasjoner	195 000 000	214 544 433	17 010 344	214 544 433
Alternative plasseringer:				
Eiendom	19 034 955	11 072 084	-1 799 365	11 072 084
Total	314 034 955	327 004 793	16 599 255	327 004 793

Plasseringsporteføljens sammensetning er innenfor de rammer for risiko m.m. som følger av kommunens finansreglement.

Note 15 (KRS), del 1 - Gjeldsforpliktelser - Investeringslån

Långiver	Hovedstol	Forfall	Rentetype	Rente	Renteforfall
Kommunalbanken	319 823 740	17.03.2025	3 mnd. NIBOR	2,05 %	13.03.2013
Kommunalbanken	520 963 840	09.08.2029	3 mnd. NIBOR	2,10 %	07.02.2013
Kommunalbanken	475 766 400	12.03.2029	3 mnd. NIBOR	2,08 %	07.03.2013
Kommunalbanken	301 397 287	22.12.2034	3 mnd. NIBOR	2,03 %	20.03.2013
Kommunalbanken	300 890 000	21.01.2036	3 mnd. NIBOR	2,10 %	18.01.2013
KLP	383 469 284	03.02.2028	3 mnd. NIBOR	2,25 %	01.02.2013
Sertifikatlån	300 000 000	03.12.2013		2,22 %	03.12.2013
Sertifikatlån	268 800 000	04.02.2013		2,72 %	04.02.2013
Sum lån	2 871 110 551				

Alle lån løper med flytende rente.

Sarpsborg kommune har bundet renten på deler av låneporteføljen ved bruk av rentebytteavtaler.

Dette er gjort for å ha mest mulig forutsigbare renteutgifter for gjeldsporteføljen.

Strategi for fordeling mellom fast og flytende rente fremgår av finansreglementet for Sarpsborg kommune.

Sarpsborg kommune har i løpet av 2012 ikke hatt problemer med å få finansiert sine investeringer.

Låneporteføljen er innenfor de rammer som følger av finansreglementet for Sarpsborg kommune.

Note 15 (KRS), del 2 - Gjeldsforpliktelse - Formidlingslån

Långiver	Hovedstol	Forfall	Type lån	Rentetype	Rente	Renteforfall
Husbanken	203 678 423	01.04.2032	Startlån	Fast	3,600 %	01.08.2014
Husbanken	52 920 430	01.08.2029	Startlån	Fast	3,700 %	01.11.2014
Husbanken	1 887 571	01.05.2021	Særvilkår	Fast	2,600 %	01.08.2014
Husbanken	94 079 153	01.04.2033	Startlån	Fast	2,870 %	01.04.2022
Husbanken	34 338 677	01.06.2035	Startlån	Flytende	1,990 %	01.01.2013
Husbanken	109 578 393	01.04.2037	Særvilkår	Flytende	1,990 %	01.01.2013
Sum lån	496 482 647					

Note 15 (KRS), del 3 - Gjeldsforpliktelser - Rentebytteavtaler

Motpart	Hovedstol pr. 31.12.2012	Startdato	Forfallsdato	Sarpsborg kommune betaler		Rentemetode	Motparten	betaler	Betalings	Rentemetode
				Betalings	Betalings					
Nordea	135 000 000	26.07.2011	26.07.2021	4,51 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Nordea	230 766 667	15.12.2005	15.12.2015	3 års NOK CMS + 0,60 %		30/360	3 mnd. Nibor - 0,10%	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Nordea	170 766 667	15.12.2005	15.12.2015	3 mnd. NIBOR		A/360	3 mnd. Nibor + 0,75%	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	75 000 000	23.01.2006	21.07.2014	4,865 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	75 000 000	15.02.2010	13.02.2017	4,865 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	85 000 000	15.05.2008	14.11.2016	5,3505 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	150 000 000	03.02.2010	03.11.2014	4,565 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	100 000 000	17.08.2009	15.11.2013	4,950 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	104 000 000	28.09.2009	28.09.2015	5,655 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	200 000 000	16.11.2009	16.12.2019	4,485 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
DnB NOR	100 000 000	01.12.2011	01.12.2016	4,540 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Fokus Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2018	3,665 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Fokus Bank	180 000 000	16.06.2010	16.03.2019	3,775 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Fokus Bank	30 000 000	16.06.2010	16.03.2016	3,430 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Fokus Bank	420 000 000	18.05.2015	18.05.2021	4,550 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Fokus Bank	420 000 000	18.05.2016	18.05.2021	4,630 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Fokus Bank	230 000 000	31.08.2011	31.08.2016	3,360 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis
Fokus Bank	650 000 000	01.02.2012	01.02.2025	3,650 %		A/360	3 mnd. Nibor	Kvartalsvis	A/360	Kvartalsvis

Note 15 (KRS), del 4 - Beregning av minste tillatte avdrag

	2012
Betalt avdrag driftsregnskap	122 648 192
Sum lån 01.01.2012	2 829 828 645
Formidlingslån - Husbanken	-423 518 094
Lån med i vekting	2 406 310 551
Sum bokført verdi anleggsmidler per 01.01.2012	2 879 275 626
Ikke avskrivbare anleggsmidler	-123 837 269
Sum bokført verdi anleggsmidler	2 755 438 356
Sum årets avskrivninger	139 880 219,00

Kontrollgrense:		Betalte avdrag:
2 406 310 551		
Langsiktig gjeld		
	* 139 880 219 =	122 648 192
	Årets avskrivninger	
2 755 438 356		
Bokført verdi anleggsmidler		

	Regnskap	Kontrollgrense	Budsjett	Avvik kontrollgr - regnskap
Avdrag 2012	122 648 192	122 156 696	116 300 000	491 496

Note 16 (KRS) - Vesentlige forpliktelser

Husleiekontrakter

Sarpsborg kommune har noen inngåtte husleiekontrakter med en varighet på over 10 år. Samlede forpliktelser er i størrelsesorden 10 mill. kr årlig, hvorav husleien til lokaler for NAV i St. Mariesgate årlig utgjør ca. 6,0 mill. kr. Ca. 50 % av husleiekostnadene for NAV's lokaler blir dekket gjennom avtale med staten.

Byggekontrakter

Kommunen har forpliktelser knyttet til byggekontrakter som overstiger de bevilgninger som fremgår av årsbudsjettet. Årsaken er at de årlige bevilgningene til et prosjekt er knyttet til når det forventes at utgiftene påløper, mens kontraktene inngås for hele byggeprosjektet uavhengig av om prosjektet gjennomføres over ett eller flere år.

Erstatning i eldre barnevernssaker

Bystyret vedtok i 2009 at Sarpsborg kommune skulle slutte seg til en felles kommunal oppreisningsordning i Østfold for personer som har vært utsatt for overgrep eller omsorgssvikt under barnevernets omsorg før 01.01.93. Østfoldkommunene har sluttet seg til felles prinsipper og et felles sekretariat for ordningen i fylkeskommunen. Søknadsfristen for ordningen utløp 01.02.12. Det er utbetalt 8,7 mill. kr i 2010, 16,9 mill. kr i 2011 og 10,3 mill. kr i 2012. For 2013 er det budsjettet med 13,0 mill. kr.

Ved søknadsfristens utløp er det registrert i alt 525 søknader om erstatning, hvorav 254 er ubehandlede saker. Av behandlede saker gjelder 25 % Sarpsborg kommune. Dersom ubehandlede saker har samme fordeling vil om lag 65 av sakene gjelde Sarpsborg kommune. Av behandlede saker har i overkant av 50 % gitt høyeste utbetaling, mens 25 % av søknadene er gitt avslag.

Finansiering av nedgraving høyspentkabel i forbindelse med etablering av Inspiria Science Center

I bystyresak 54/11 ble det bevilget 40,5 mill. kr til finansiering av nedgraving av høyspentkabel i forbindelse med etablering av Inspiria Science Center. Investeringen skjer i regi av selskapet. Kommunen har gjennom vedtaket forpliktet seg til å finansiere alle utgifter knyttet til arbeidet med nedgraving av kabelen, hvorav 15,5 mill. kr finansieres med bruk av disposisjonsfond og 25,0 mill. kr fra ubundet investeringsfond. Til sammen 15,5 mill. kr ble utbetalt selskapet i 2010 og 2011. Ytterligere 19,0 mill. kr av et samlet restbeløp på kr 25,0 mill. kr er utbetalt i 2012. Rådmannen er i bystyrets vedtak gitt fullmakt til i samarbeid med styret i selskapet å finne frem til den finansieringsform som best ivaretar både eiernes og selskapets interesser. Det ble 28.01.13 avholdt et møte mellom kommunen, selskapet og de to partenes revisorer for å diskutere mulig løsninger. I påvente av en endelig avklaring er beløpet ført opp som kortsiktig fordring på selskapet.

Note 17 (KRS) - Beregning av gebyrfinansierte selvkosttjenester

Kommunen har for regnskapsåret 2012 fulgt de retningslinjer som er anbefalt av Kommunal- og regionaldepartemen av januar 2003, Rundskriv H- 2140.

Oversikten viser at alle tjenester med unntak av feiing har underdekning. Underdekningen innenfor vannforsyning, avløp og renovasjon er dekt inn ved bruk av selvkostfond.

Resultatet for 2012 viser følgende tall:

Alle tall i 1.000 kr	Vann- forsyning	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slam (354)	Byggesaks- behandling (30201)
Direkte kostnader	30 742	39 234	31 976	4 865	2 225	9 824
Indirekte kostnader	2 861	3 247	2 207	935	311	604
Kapitalkostnader	16 407	19 811	1 304	67	255	54
Sum kostnader	50 010	62 292	35 487	5 867	2 791	10 482
Gebyrinntekter	-48 587	-50 420	-34 584	-5 601	-2 869	-6 266
Andre inntekter	0	0	0	0		0
Sum inntekter	-48 587	-50 420	-34 584	-5 601	-2 869	-6 266
Resultat (overdekning)	0	0	0	0	78	0
Resultat (underdekning)	1 423	11 872	903	266	0	4 216
Dekningsgrad i %	97,2	80,9	97,5	95,5	102,8	59,8
Selvkostfond pr. 01.01.12	5 083	36 229	1 490 *	45	0	0
Avsatt til selvkostfond	0	0	0	0	78	0
Bruk av selvkostfond	1 423	11 873	903	45	0	0
Renter tilført selvkostfondet	106	739	86	0	1	0
Selvkostfond pr. 31.12.12	3 766	25 095	673	0	79	0

Gjennomsnittsrenten som er benyttet ved beregningen for 2012 er 2,44%.

Forklaringer til årets resultat vil bli kommentert i årsrapporten for 2012.

*Fra selvkostfond renovasjon er det utskilt kr 5.000.000,- til etterdriftsfond Gatedalen

Note 18 (KRS) – Årsverk, ytelser til ledende personer og godtgjørelse til revisor

Antall årsverk m.m.

	2010			2011			2012		
	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt	Kvinner	Menn	Totalt
Fast ansatte	3081	769	3850	3137	771	3908	3145	761	3906
Andel K/M i %	80,0	20,0		80,3	19,7		80,5	19,5	
Årsverk	2277	675	2952	2302	689	2991	2397	667	3064
Andel K/M i %	77,1	22,9		77,0	23,0		78,2	21,8	

Lønn, honorar m.v. til rådmann og ordfører

Tekst	2012
Lønn, honorar m.v. til rådmann	1 199 162
Lønn, honorar m.v. til ordfører	887 962

Godtgjørelse til revisor og utgifter til drift av sekretariat for kontrollutvalget

Sarpsborg kommuner er medeier i Østfold Kommunerevisjon IKS. Selskapet leverer alle revisjonstjenester til kommunen. For 2012 er det utbetalt til sammen kr 2 721 748 i honorar til revisor. Størrelsen på honoraret fastsettes årlig av representantskapet i selskapet innenfor rammen av gjeldende avtale mellom eierkommunene.

I tillegg er det utbetalt kr 327 000 til Østfold Kontrollutvalgssekretariat IKS for drift av sekretariatfunksjon for kommunens kontrollutvalg.

Note 19 (KRS) – Forhold ved regnskapsårets slutt

Konkurs i Faktor-gruppen AS

Konkursen i flere av selskapene i Faktor-gruppen AS berører flere utbyggingsprosjekter i regi av Sarpsborg kommune. Det foreligger krav og motkrav mellom konkursboet og kommunen. Det er derfor noe usikkerhet knyttet til det endelig økonomiske oppgjøret mellom partene. Endelig oppgjør vil først kunne skje når boet har sendt sin slutfaktura. Det forventes ikke at konkursen vil påføre kommunen vesentlige merutgifter knyttet til gjennomføring av prosjektene.

Uavklart refusjonskrav – Moss kommune

Sarpsborg kommune har en uavklart refusjonssak med Moss kommune knyttet til en bruker innenfor pleie- og omsorgssektoren. Saken er klaget inn for fylkesmannen av Moss kommune. Det omtvistede kravet utgjør kr 2 133 167. Beløpet er inntektsført i Sarpsborg kommunes regnskap for 2011/2012 som foreløpig oppgjør i påvente av fylkesmannens avgjørelse.

Endret periodisering av variabel lønn

Utgiftsart	Beløp
Diverse utgiftsdekning (kjøregodtgjøring m.m.)	2 359 006
Lønn	27 394 068
Sosiale utgifter	8 394 776
SUM	38 147 850

Revisor har påpekt at kommunens periodisering av variabel lønn for tidsrommet medio november til ultimo desember i regnskapsåret ikke er i tråd med kommunelovens anordningsprinsipp. Variable lønn for angjeldende periode har så langt vært ført til utgift i kommuneregnskapet i januar/februar i det påfølgende regnskapsår. Anordningsprinsippet krever at alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i året skal tas med i årsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når årsregnskapet avsluttes. Variabel lønn opptjent i tidsrommet medio november til ultimo desember er en kjent utgift og skal således medtas i regnskapet for vedkommende år. Regnskapsføring i påfølgende regnskapsår vil følgelig ikke være i tråd med anordningsprinsippet.

Det periodiserte beløpet er betydelig. Kommunen planlegger derfor en gradvis omlegging til anordningsprinsippet. Beløpet er for 2012 i sin helhet noteført uten regnskapsmessig virkning. Deler av kommunens regnskapsmessig mindreforbruk for 2012 vil bli foreslått benyttet til dekning av beløpet i 2013 i forbindelse med bystyrets behandling av årsregnskapet for 2012.

Andre forhold ved regnskapsårets slutt

Kommunen har mottatt erstatningskrav knyttet til angivelig forbigåelse i ansettelsessak. Søksmål er varslet. Foreløpig krav beregnet til i underkant av kr 900 000. I tillegg kommer eventuelle saksomkostninger.

Note 20 (KRS) – Eksterne gjeldsforpliktelser

Kommunen har ikke gjeldsforpliktelser gjennom kommunale foretak, interkommunale samarbeid m.v. som er en del av kommunen som rettssubjekt og hvor kommunen som følge av dette svarer fullt ut for foretakets gjeld.

For oversikt over kommunens egne gjeldsforpliktelser vises det til note 15 til regnskapet.

Til
Bystyret i Sarpsborg kommune

Kopi: Kontrollutvalget
Formannskapet
Rådmann

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Sarpsborg kommune som viser kr 2 349 341 211,98 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 39 153 030,31. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2012, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som administrasjonssjefen finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for kommunens utarbeidelse av et årsregnskap som gir en dekkende fremstilling. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon med forbehold.

Grunnlag for konklusjon med forbehold

Av note 19(KRS) framgår det at variabel lønn for perioden november til og med desember 2012, utgjør kr. 38 147 850. Dette er ikke utgiftsført i det avlagte regnskap.

Ved utgiftsføring av variabel lønn skal, iht. GKRS notat om grunnleggende prinsipper, anordningsprinsippet legges til grunn og utgiftsføres når den ansatte har levert ytelse de aktuelle lønnsutgiftene er relatert til.

Etter vår mening skulle derfor årsregnskapet vært gjort opp med et regnskapsmessig mindreforbruk på kr. 1 005 180,31.

Konklusjon med forbehold

Etter vår mening er årsregnskapet, med unntak av virkningen av forholdet omtalt i avsnittet "Grunnlag for konklusjon med forbehold", avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til Sarpsborg kommune per 31. desember 2012, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Uttalelser om øvrige forhold

Konklusjon med forbehold om budsjett

Regnskapsskjema 2A viser vesentlige avvik mellom regulert budsjett og avlagt regnskap.

Årsbudsjettet, herunder investeringsbudsjettet, er en bindende plan for anvendelsen av kommunens midler i budsjettåret jfr. kommuneloven § 46 nr.1. Årsbudsjettet skal være realistisk og fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i det aktuelle budsjettår jfr. kommunelovens § 46 nr.3. Kravet til budsjettreguleringer må ses i sammenheng med de alminnelige kravene til årsbudsjett dvs. budsjettbalanse, realisme og hjemmel for å disponere midler. De vesentlige avvikene i kommunens regulerte investeringsbudsjett viser manglende realisme.

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi, med unntak av forholdet beskrevet i avsnittet ovenfor, at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, men beløpene i årsregnskapet stemmer ikke med regulert investeringsbudsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Rolvøy, 15.4.2013

Jolanta Betker
Oppdragsansvarlig revisor